

เทศน์เช้า วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ วันนี้วันพระ พระผู้ประเสริฐ เป็นพระ เห็นใหม่ พระนอก พระใน พระในบ้านของเรา ก็พ่อแม่ของเรา พ่อแม่ของเราเป็นพระอรหันต์ในบ้านของเรา ถ้าพระนอกบ้านเราก็แสวงหาของเราจะได้พบได้เจอหรือไม่ ถ้าพระในใจของเรา เราแสวงหาพระในใจของเรา ถ้าพระข้างนอก พระข้างนอกก็พระพุทธรูป พระพุทธรูปเขาหล่อขึ้นมา ไม่ต้องให้อาหาร ไม่ต้องคุ้มครองดูแล เว้นไว้แต่พระศักดิ์สิทธิ์ ทุกคนจะไปขโมย

วันนี้วันพระเป็นผู้ประเสริฐ ประเสริฐในหัวใจของเรา ถ้าประเสริฐในใจของเรา ถ้าเป็นคนจริงนะ ถ้าเป็นคนจริงนะ มันจริงตามสมมุติ จริงตามสมมุติ ศीलก็เป็นศีลจริงๆ สมาธิก็เป็นสมาธิจริงๆ ถ้าเป็นปัญญา เป็นปัญญาจริงๆ แต่ถ้าเป็นปัญญาๆ ก็เลสัดถนหาความทะยานอยากของเรา มันหลอกลวงเราว่าสิ่งนี้เป็นปัญญาๆ ปัญญาปัญญาวิชาชีพ ปัญญาโลก

ปัญญาในพระพุทธศาสนาเป็นปัญญาที่ถอดถอนกิเลส เวลาถอดถอนกิเลสขึ้นมา คนเวลาพูดกับทางโลกเขาเหน็บแนมกันใจ “แล้วไปวัดไปวา มีแต่เสียหาย มีแต่ต้องควักกระเป๋า ผู้เราแสวงหาทางโลกดีกว่า มันได้ประโยชน์กับเรา” เขามองประโยชน์แค่นั้นใจ เขาไม่มองประโยชน์ถึงความสุขความทุกข์ในหัวใจของคนใจ เขาไม่มองบ้านของคนที่มีบุญกุศลนะ บ้านของคนที่มีบุญกุศล ในบ้านนั้นเขามีความสุขความสงบในบ้านของเขา พ่อแม่ปู่ย่าตายายเขาก็สามัคคีกัน เขาคูยกันรู้เรื่อง เขามีความสุขของเขา เขาไปไหนมีแต่ความยิ้มแย้มแจ่มใส ในบ้านบางคนทะเลาะเบาะแว้ง คนสองคนมันก็ตีกันอยู่อย่างนั้นนะ มันเป็นเวรเป็นกรรมทั้งนั้นนะ

เวลาบุญกุศลมันไม่มองถึงบุญกุศลใจ คิดแต่ว่า “โธ้ย! ไปวัดไปวาแล้วเราจะเสียหาย”

ไปวัดไปวานะ ถ้าคนทุกข์คนจนคนฉลาดนะ อนุโมทนาทาน ไม่ต้องเสียอะไรเลย เห็นเขา ทำคุณงามความดีแล้วอนุโมทนาไปกับเขา มีความดีใจไปกับเขา พอใจไปกับเขา เห็นไหม สิ่งที่ อนุโมทนาทาน

แล้วเวลาถ้าจะเอาจริงเอาจังขึ้นมา ทำทานร้อยพันพันไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันพันไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่ง มีสมาธิร้อยพันพันนะ

มีสมาธิร้อยพันพันคือยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น ทำประโยชน์กับตนไม่ได้ มันไม่มี ประโยชน์ขึ้นมา แต่มันก็มีความสุขนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แต่ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา ไม่ได้ เกิดปัญญาไม่ได้ เห็นไหม

ปัญญาเท่านั้นที่ชำระล้างกิเลส ปัญญาเท่านั้น แต่ปัญญาต้องเกิดจากสัมมาสมาธิ

ไอ้ปัญญาของเราเกิดจากอ้อโก้ เกิดจากตัวตนของเรา เกิดจากความสำคัญตนของตน เกิดจากทิฐิมานะของตน ไอ้โฮ! แน่มาก ทุกคนเก่งหมดเลย ทุกคนเก่งมาก แน่มาก ยอดเยี่ยม มากโดยกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก

แต่ถ้าเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ อ่อนน้อมถ่อมตน เวลาไปเห็น จิตของตน ไอ้โฮ! เวลาเป็นสัมมาสมาธินะ โลกเขาจะรู้ได้อย่างไร ถ้าเป็นสัมมาสมาธินะ เว้นไว้ แต่เป็นมิจฉา ว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ คนนอนฝันมันก็ว้าง คนเพ้อเจ้อมันก็ว้าง นี่ไง เพราะอะไร เพราะวุฒิภาวะของเรา มันอ่อนแอไง สังคมแมลงเม่าไง เจอไฟก็บินเข้าไป ไง บินเข้าสู่กองไฟตายหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เกิดมาเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราต้องการสัจจะเราต้องการ ความจริงของเรา ทำสิ่งใดแล้ววิ่งเข้าไปหากิเลสหมด วิ่งเข้าไปหากกระแสสังคมทั้งสิ้น กระแส สังคมมันเป็นโลกไง นี่โลกสมมุติไง สมมุติตามความเป็นจริง เห็นไหม ชีวิตเกิดมา ทุกคนเกิด มาแล้วหนึ่งอายุขัย หนึ่งอายุขัย วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้ทำอะไรอยู่ ชีวิตของเรา เราจะทำเพื่อ ประโยชน์อะไรกับเราบ้าง

ถ้าเราทำเพื่อประโยชน์กับเรา เราแสวงหามา จะรำรวยมั่งมีศรีสุขขนาดไหนก็ใช้อยู่ใช้กิน หนึ่งปากหนึ่งท้องเหมือนกัน คนจะมีสูงส่งมากน้อยขนาดไหนก็นอนบนเตียงเตียงนั้นเท่านั้น

เวลาตึกสูงๆ มีแต่ความทุกข์ความยากอยู่บนตึกสูงนั้น บนตึกสูงๆ นั้นไปหากันทำลายกันอยู่บนตึกสูงๆ นั้น เราอยู่กระท่อมห้องหอ เราอยู่ในที่โคนไม้ ถ้าเราควบคุมหัวใจของเราได้ เรามีความสุขของเรา ถ้าความสุขในหัวใจของเราเกิดขึ้นมาได้ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเข้ามาในใจของคนนะ

วันนี้วันพระๆ มาวัดมาวาอุตสาห์ชวนชวายเป็นมา ชวนชวายเป็นมาเพื่อตักดวง ตักดวงสติ ตักดวงสมาธิ ตักดวงปัญญาเข้ามาในหัวใจของตน ถ้าตักดวงสติ สมาธิเข้ามาในหัวใจของตน มันจะไม่ฟุ้งซ่าน มันจะไม่เดือดร้อน ความคิดที่มันแผดเผาหัวใจ ความคิดที่มันเบียดเบียนตัวเรา นี่ความคิดของกิเลสตัณหาความทะยานอยากไป ทุกข์ สมุทัย สมุทัยคือนันทิราคะ ตัณหาความทะยานอยากนี้เป็นสมุทัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ”

เราเกิดมาเราทุกข์ยากไหม คนนะ ในสโมสรรสนิบาตทุกดวงใจว่าแห้ว การเกิดทั้งหมดเป็นทุกข์ทั้งสิ้น ที่ไหนมีการเกิด ที่นั่นมีทุกข์ทั้งนั้น นี่มันเป็นสัจจะเป็นความจริงอยู่แล้ว นี่ไง ทุกข์กับสมุทัย

ทุกข์ควรกำหนดๆ เพราะเราเกิดมาแล้วไง ในเมื่อเรามีตัวตนของเราแล้ว เรามีของเราแล้วควรกำหนดของเรา ควรกำหนด กำหนดเพื่ออะไร เพื่อแสวงหาสิ่งที่ชำระล้างมัน สิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับเราไป

ไม่ใช่ว่าผลักมันๆ ก็สมุทัยไป ตัณหา วิภวตัณหาไป อยากได้อยากดีไป ไม่ต้องการก็ผลักมันๆ ไม่ให้มีทุกข์ๆ กำจัดทุกข์ แล้วทุกข์กำจัดที่ไหนละ กำจัดไม่เป็นไป แผลงเม่า “ทำอย่างนั้นก็ได้ ทำอย่างนี้ก็ได้”...แผลงเม่า แผลงเม่าทั้งนั้น

แต่ถ้าเป็นความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาสอนนะ อนุบุพพิกธา ให้เขาทำทานบุญกุศลของเขา ทำบุญกุศลของเขาแล้วเขามีสติปัญญาของเขา ถือเนกขัมมะ ถ้าจิตใจเขาควรแก่การงานแล้วถึงแสดงอริยสัจไป

นี่ก็เหมือนกัน แสดงอริยสัจไป อริยสัจต่อเมื่อจิตใจที่มันสมควร จิตใจที่มันเป็นประโยชน์ไป แต่จิตใจมันมีแต่กิเลสตัณหาความทะยานอยากไป ภาชนะที่จะใส่อาหารของเรามีแต่ความสกปรกโสโครกทั้งนั้นเลย เอาอาหารดีเลิศขนาดไหนใส่ไปก็สกปรกทั้งนั้นนะ นี่ภาชนะของเรา

ล้างให้มันสะอาด ทำให้สะอาดขึ้นมา ถ้ามีสิ่งใดจะมากน้อยแค่ไหนใสในภาชนะนั้นมันก็จะไปอยู่กับเรา จิตของเรา เราทำสมาธิของเราขึ้นมาให้มันสะอาดของมัน

นี่มันมีแต่ความหยาบ มีแต่ความต้องการ มีแต่ความปรารถนาใจ มีแต่การทวิภูมิฐานะของตนใจว่าตัวเองยอดเยี่ยมยิ่งใหญ่อะไร “อู๊ย! จะบรรลุนิพพาน จะรู้ธรรมๆ”...ธรรมอะไร ก็เลสทั้งนั้น ภาชนะสกปรกด้วยกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก ภาชนะสกปรก ภาชนะสกปรกอะไรใส่เข้าไปเสียหายหมด

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์นะ ไ้พวกเราไปอ่าน “นั่นก็ไม่ใช่ อรชุนมันแต่งเข้ามา อันนั้นก็ไม่ใช่”

ใช่หรือไม่ใช่มันเป็นหน้าที่ของเราหรือ มันเป็นประโยชน์กับเราหรือไม่เป็นประโยชน์กับเราต่างหาก ถ้ามันระบับยับยั้งกิเลสต้นเหตุความทะยานอยากของเราได้มันเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ

นี่ไง สิ่งที่เราจะมาสองพันกว่าปี ใ้ความคลาดเคลื่อนเป็นเรื่องธรรมดา ของมันสองพันกว่าปีมันจะไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงไปเลยมันเป็นไปได้อย่างไร มันก็มียุคคราวสมัยหนึ่ง ดุสิต ในเมืองไทยกว่าจะพิมพ์พระไตรปิฎกได้สมัย ร.๕ นู่นนะ นี่ไง พม่ารบแล้วรบอีก มันจะจัดกระจายไปหมดละ ศักดิ์สงครามมันเกิดตลอด การแย่งชิงมันเกิดมาตลอด จะให้มันสมบูรณ์แบบไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลย ไม่มีการผิดพลาดไปเลย เอามาจากไหน แต่สิ่งใดที่เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์กับเราไป

ถ้าไม่เป็นประโยชน์กับเรา ถ้ามันมีกิเลสอยู่นะ มันเก่ง นู่นก็ไม่ใช่ นี่ก็ไม่ใช่ แต่ถ้าถูกใจ กู่นะใช่ แผลงเม้าตายห้าหมื่น

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปฐมนิเทศปายทาง เราศึกษามา ศึกษาเพื่อแนวทาง เวลาจะศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็กลัวว่าเราทำไปแล้วเราไม่มีครูไม่มีอาจารย์ ทำแล้วมันจะผิดพลาดขึ้นไปไง เราก็ต้องการศึกษา เพื่อให้มีความเข้าใจ ศึกษาแล้วศึกษาเป็นแนวทางแล้ววางไว้ แล้วปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริงของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “อานนท์ เธอบอกเขานะ ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด ปฏิบัติบูชาเราเถิด”

เขาศึกษามาแล้วเขาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เขาปฏิบัติแนวทางไหนก็แล้วแต่นั้นนี่คือการปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วมันจะถูกมันจะผิดขึ้นมาเป็นปัจเจกตั้ง สันติภูมิโง่โง่ ถ้ามันเป็นความจริงๆ เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ เป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เขาศึกษาจนหมดได้หมดพุงเขา ถามว่า “มีอะไรสอนอีกไหม” บอกว่า “หมดแล้ว มีแค่นี้” ท่านก็เปลี่ยนสำนักไปเรื่อยๆ ไร จะหาความจริงๆ แล้วมันหาความจริงไม่ได้ เห็นไหม ไปศึกษากับเขา สอนจนหมดได้หมดพุง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปตรัสรู้ ตรัสรู้ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง

นี่ก็เหมือนกัน เราศึกษา ศึกษามานี้ เราศึกษามา เราประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปปฏิบัติกับสำนักไหนแล้วมันว่า “มีอะไรต่อเนื้ออีกไหม” “หมดแล้ว” ถ้าหมดแล้วท่านก็ลาจาก ลาจากไปหาสำนักใหม่ๆ หกปี ค้นคว้าอยู่หกปีมันไม่มีอะไรจริงอะไรจริงสักอันหนึ่ง

เวลาจะจริงจิ่งขึ้นมามันจริงจิ่งในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ใช้ใหม่ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการมา เห็นไหม มีจุดยืนไร อะไรเป็นจริงเป็นจิ่งขึ้นมามันต้องเป็นจริงในหัวใจของเรา คนจริงต้องการความจริง คือเป็นศีลจิ่งๆ สมานก็สมานจิ่ง ถ้าเกิดปัญญาปัญญาในพระพุทธานาจริงๆ

ไม่ใช่ปัญญาแบบว่าสวมเขา ปัญญาที่เราสร้างขึ้นเอง สัญญา สัญญาคือความจำได้หมายรู้ ภาพจำไร ภาพจำ โอ๊ย! ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่รู้อะไรเลยนะ จินตนาการไปแล้วต้องเป็นอย่างนั้น แล้วปฏิบัติจะให้เป็นอย่างนั้นนะ แล้วพอมันเป็นความจริงขึ้นมา “อย่างนี้ไม่ใช่ อย่างนี้ไม่ใช่”

มันเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงเป็นปัจจุบันนะ ถ้าจิตมันสงบ มันสงบอย่างไร ถ้ามันรู้ มันรู้อะไร ถ้ามันรู้ขึ้นมามันก็เป็นเรื่องธรรมดา เห็นไหม ในเมื่อภาชณะมันสกปรก มันทำความ

สะอาดขึ้นมามันก็ต้องมีความสกปรกหลุดลอยออกไป ความสกปรกหลุดลอยออกไปเพราะอะไร เพราะมีสิ่งสกปรกในภาชนะนั้นแต่ความจริงขึ้นมา สัจธรรมยังไม่เกิดขึ้นเลย

ถ้าสัจธรรมเกิดขึ้นมา ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ใช้ปัญญาๆ ถ้าเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ชำระล้างกิเลสไป ไม่ใช่เป็นปัญญาแบบพวกเรานี้หรอก ปัญญาที่ว่าแจ่มๆ นี่กิเลสหลุดทั้งนั้นนะ เวลาไปเจอปัญญาจริงๆ เข้า ใ้โฮ! ไ้ตาแตก มันเซ่อไปเลยนะ เอ๊ะ! เพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่เราทำ ไม่ใช่ตัวเราของเรา มันเป็นจริงขึ้นมาจากเรา เห็นไหม

เวลาธรรมะมันจะเกิด ช้างกระดิกหู ฐุแลบลิ้น พับๆ แต่กว่าจะช้างกระดิกหู ช้างมาจากไหน เรามีช้างไหม ถ้าเราไม่มีช้าง เราจะเอาอะไรไปกระดิกหู เราไม่มีงูสักตัว เราจะเอางูอะไรไปแลบลิ้น กว่าที่จะสร้างสมขึ้นมาให้มันเป็นจริงขึ้นมาในใจของเรา มีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญาฝึกหัดแล้วฝึกหัดเล่าๆ ถ้ามันเป็นจริงมันขาด มันขาดคนเดียว การขาดคือกิเลสขาดจากใจ ขาดคนเดียว แล้วขาดอย่างไร ถ้าขาดอย่างไร ขาดเป็นความจริง ถ้าผู้ประเสริฐ ประเสริฐอย่างไร ถ้าเป็นความจริงๆ อย่างนั้นไง

อธิศีล เกิดที่นั่นเป็นอธิศีลนะ ศีลโดยตัวมันเองเลยละ นี่ศีลแท้ๆ เลยละ แล้วถ้าเป็นธรรมๆ เป็นธรรมในหัวใจอันนั้นมันประเสริฐขนาดไหน ถ้าประเสริฐขนาดไหน เห็นไหม ถ้าไม่อย่างนั้นนะ คุณสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเสวยวิมุตติสุขๆ เจ็ดวันๆ มันมีความสุข ความสุขเกิดขึ้นอย่างไร

แต่ของเรา เราก็แสวงหาความสุขอยู่นี้ ความสุขอย่างนี้สุขแบบโลก สุขเวทนาทุกขเวทนา สุขเพราะมันเป็นอามิส สุขเพราะเราปรารถนาสิ่งใด ตัดค้นหาความทะยานอยากได้สิ่งใดสมความปรารถนาก็เป็นความสุข แล้วเป็นความสุขชั่วคราวชั่วคราว ความสุขอย่างนี้ความสุขที่เงินทองของเรา มันไม่มีความจริงสักที แต่ถ้ามันปล่อยวางหมด คนเราไม่มีอะไรจะมีความสุขใหม่

คุณสิ เรามีเงินมีทอง มีทุกอย่างมากมายมหาศาลเลย มีความสุขใหม่ แล้วคนไม่มีอะไรเลยมันมีความสุขได้อย่างไร คนไม่มีอะไรสักชิ้นหนึ่งเลย แล้วเขามีความสุขๆ อะไรเป็นความสุข สุขจริงหรือ เอ็งไม่มีอะไรเอ็งมีความสุขจริงหรือ เอ็งดูข้าสิ คุณ! ข้ามีเต็มไปหมดเลย แต่ทุกข์น่าดูเลยเพราะอะไร

เพราะวัตถุมันเป็นวัตถุนะ จิตใจเป็นจิตใจนะ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แล้วมันก็จริตนิสัยโทสจริต โมหะจริต โลภะจริต จริตแต่ละคน ความทุกข์แต่ละคนมันไม่เหมือนกันนะ ความทุกข์เป็นอันเดียวกัน ความทุกข์เหมือนกัน แต่เหตุให้เกิดความทุกข์แตกต่างกัน

เหตุให้เกิดความทุกข์นั้นแตกต่างกัน แต่ทุกข์เหมือนกัน ร้องไห้ บีบคั้นหัวใจ ตรอมตรมใจเหมือนกัน แต่เหตุ เหตุที่มาแตกต่างกัน เพราะที่จริตนิสัย ความชอบ ความสงวน ความแสวงหาแตกต่างกัน มันเลยเหตุแตกต่างกัน

เหตุอันเดียวกัน คนหนึ่งทุกข์มากทุกข์น้อยนะ ทุกข์ไม่เท่ากัน แต่เหตุอันเดียวกันนะ แต่เพราะจริตนิสัย แต่เวลาทุกข์ ทุกข์เหมือนกัน เวลาทุกข์เหมือนกันมันเป็นความทุกข์ใช่ไหม เวลา นั่งสมาธิภาวนาเป็นความทุกข์ไหม บอกว่านั่งสมาธิภาวนาแล้วจะเลอเลิศเหมือนบุญนุ่่นลอยมา ไม่ใช่

เวลานั่งสมาธิภาวนาตัดแปลงตน ทรมานตน ทรมานกิเลส ทรมานกิเลส บังคับกิเลสให้อยู่ในอำนาจของเรา พออยู่ในอำนาจของเรา เวลามันสงบระงับเข้ามามันปล่อยวางหมดจนเป็นอิสระ จิตถ้าเป็นสัมมาสมาธิไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น คำว่า “ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น” แล้วว่างๆ ว่างๆ นั่นเป็นอารมณ์หรือเปล่า

แต่เวลาเป็นธรรมๆ บอกว่า มันเป็นความว่าง ความว่างที่เป็นหนึ่ง ที่ไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แล้วเวลามันยกขึ้นสูวิปัสสนา มันยกขึ้นสูวิปัสสนาอย่างไร นี่ถ้าเป็นผู้ประเสริฐมันต้องประเสริฐตรงนั้น ถ้าประเสริฐตรงนั้นมันจะรู้เห็นตามความเป็นจริงของมัน ถ้ามันยังไม่รู้เห็นตามความเป็นจริงของมันก็ฝึกฝนไป

ที่เราทำๆ กันอยู่นี้เราฝึกฝนใช่ไหม ที่เรามาทำบุญกุศลกันอยู่นี้เพราะเรายังมีชีวิตใช่ไหม เรามีชีวิตเราก็แสวงหาสมบัติของเรา ที่เรามาเสียสละ เสียสละเพื่ออำนาจวาสนา เพื่อหัวใจเราเข้มแข็งขึ้นมา หัวใจนี้ให้เข้มแข็งขึ้นมาะ วัดก็ไปแล้ว ทำบุญก็เคยทำ จิตใจของเรา เราก็มีสติสัมปชัญญะพอสมควร อะไรจะเกิดขึ้นเราก็มีสติยับยั้งไว้ ยับยั้งด้วยสติด้วยปัญญาของเรา

ถ้ายับยั้งด้วยสติปัญญาของเรา เราไม่ทุกข์ เขาเป็นเขา เราเป็นเรา มันอยู่ข้างนอก แต่ถ้ามันทุกข์จากข้างในๆ เพราะข้างในไม่มีสติควบคุมดูแลมันเลยนะ มันลามปามไปอยู่ข้างนอก ไป

หยิบฉวยว่าเป็นของเราทั้งหมดเลย แล้วว่าฉลาดนะ...โง่งตายเลย ของมันอยู่ข้างนอกไปแบก
ทำไม ไฟไปเอาเข้ามาเผาทำไม แต่มันก็ดับไม่ได้ ดับไม่เป็น มันไม่รู้ว่ามันเป็นไฟ มันบอก
“โอ้ย! ของเราๆ” แต่ความจริง ไฟๆ แต่มันไม่รู้ แต่ถ้ารู้เมื่อไหร่ล่ะ อ้าว! ไฟอยู่นั่น ฉันทอยู่นี่ แล้ว
จะดับไฟอย่างไร

มีเหตุการณ์นะ บ้านเราถ้ามีทรัพย์สมบัติ ถ้ามีใครมาแย่งชิง เราจะแก้ไขอย่างไร ไฟ เรา
จะดับมันอย่างไร คนเข้ามาขโมยของ คนเข้ามารังแกเขามาจากข้างนอก แล้วเราจะดับไฟ
อย่างไร เราแจ้งตำรวจ เราหาคนช่วยป้องกัน ดับไฟๆ นั่นมันอยู่ข้างนอก แล้วหายใจแรงนะ
ตกใจใจ นั่นไง แต่ถ้ามันดับไฟได้ๆ ใสนี้พูดถึงสถานการณ์นะ แต่ถ้าพูดถึงอารมณ์ล่ะ พูดถึง
ความชุ่มฉ่ำในใจล่ะ เราไม่เห็นนะ

หลวงตาท่านพูดประจำ เราฟังแล้วเอามาพูดบ่อยเลย “กิเลสมันขี้รดหัวใจ แล้วมันก็ไป
แล้ว เหลือแต่ขี้มันนะ เวลาทุกข์นะ”

นี่ไง ทุกข์ๆ นี่คืออาการ นี่คือวิบาก ที่เราทุกข์ๆ กันอยู่นี้มันวิบาก มันต้องมีที่มาสิ มัน
เกิดจากเหตุ เหตุอะไรให้มันทุกข์อย่างนี้ เห็นไหม กิเลสมันขี้รดมันไปแล้วเราค่อยทุกข์

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านภาวนาเป็นนะ ใ้ที่จะทุกข์ หนึ่ง เอ็งคิดเรื่องอะไร เอ็งไปคิดมา
ทำไม เอ็งไปขุดคุ้ยขึ้นมาทำไม สิ่งที่เป็นสัญญาในหัวใจไปรื้อปล่อยหาตะเข็บทำไม ถ้าเอ็งรื้อปล่อย
หาตะเข็บมา เอ็งไปปรุงขึ้นมาเพื่อคิด เอ็งก็โง่งไป ปรุงขึ้นมาแล้วเอ็งก็ทุกข์ไป เวลาทุกข์ขึ้นมา นี่ไง
กิเลสมันขี้แล้ว แล้วกิเลสคิดแล้วปรุงแล้ว มันไปแล้ว ตอนนั้นก็ ใ้โฮ! อารมณ์เกิดแล้ว ทุกข์ โอ้ย!
ทุกข์ๆ นี่กิเลสมันขี้รดหัวใจแล้วมันก็ไปแล้ว แล้วเราก็อ้าวทุกข์ๆ

แต่ถ้ามันจะเป็นความจริง ทุกข์มันมีเหตุที่มา ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ อะไรจะเกิดขึ้น
มันมีเหตุมีปัจจัยทั้งนั้น ถ้ามันมีสติปัญญา มาฝึกใจ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าสอนเข้ามาที่หัวใจของสัตว์โลกนะ แล้วมันจะสอนเข้ามาที่หัวใจของสัตว์โลก แล้วสัตว์โลก
ต้องเป็นผู้ที่รื้อค้นหัวใจของเราขึ้นมาเอง ถ้าค้นหัวใจขึ้นมาเองได้แล้วเราจะใช้ศีล สมาธิ ปัญญา
ศีล สมาธิ ปัญญาคือมรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ ปัญญาชอบ

เราชวนช่วยการทำงาน เราทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำ คนที่ทำงานด้วยสมองคิดงานๆ แต่
เวลาภาวนาขึ้นมา ภาวนามยปัญญาเนื้องานของจิต งานเหมือนกัน งานอย่างนี้ธรรมทั้งหลายมา

แต่เหตุ ไม่มีงาน มันจะมีผลหรือ ไม่มีการกระทำ มันจะมีผลมาจากไหน แล้วผลจากการกระทำแบบนี้ ถ้าคนฉลาดนะ

เราต้องมีหน้าที่การงานทุกๆ คน เรามีหน้าที่การงาน เราทำงานทุกๆ คน แล้วคนที่จะพ้นจากทุกข์ก็ต้องทำจากหัวใจของตน หัวใจดวงนี้ๆ หัวใจดวงนี้ถ้าทำได้แล้วนะ ร่มโพธิ์ร่มไทร เพราะอะไร มันเป็นที่พึ่งของตนและเป็นที่พึ่งของคนอื่น ตอนนี้นั้นเผาเราแหลกกลาญเลย แล้วจะไปเผาเขาใช่ไหม จะให้ใครพึ่ง มันต้องพึ่งตัวเองได้ก่อนไง หัวใจของเรา เราต้องรู้จักเหตุรู้จักผล รู้จักวิธีการแก้ไขรักษา แล้วเราจะแนะนำเขา

นี่ร่มโพธิ์ร่มไทร เราแสวงหาครูบาอาจารย์แบบนั้นเพื่อเป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนี้เง พระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึก ความรู้สึกอันนี้มันเกิดจากไหน เกิดจากใจของครูบาอาจารย์ของเรา เกิดขึ้นมาได้อย่างไร เกิดขึ้นมาได้จากการกระทำ เกิดขึ้นมาได้จากการประพฤติปฏิบัติ แล้วเราก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติให้เป็นความจริงขึ้นมาในใจของเรา เอวัง